

cució, una prosa elaborada que es resol amb concisió, brevetat i moderació (tret de les intervencions de Fortuna). El manuscrit presenta una grafia coherent i etimològica que correspon a un estadi molt madur de la *scripta* catalana medieval i la llengua defuig el localisme amb una clara voluntat de reflectir un ambient internacional. Tots els estrangerismes semblen calculats, hi ha un gran treball de construcció que dona com a resultat una novel·la molt completa que relata la projecció d'un jove cavaller, Curial, planificada per una vídua també jove, Güelfa. Curial haurà d'esdevenir el millor cavaller del món perquè Güelfa s'hi pugui casar; i així ho farà superant tots els entrebanys propis d'un cavaller errant de la mà de Melcior de Pando, dirigit a l'ombra per la jove vídua.

Barcino ens la presenta amb una edició que convida a la lectura i a l'aprenentatge del seu context, amb unes notes clares, precises i un contingut rigorós, acotat i molt ben documentat amb la bibliografia corresponent i un glossari per no perdre detall de l'excel·lent projecte lingüístic de l'obra d'aquest misteriós anònim.

Gemma Clarissó

✎ *Curial i Güelfa*, versió de Lluís-Anton Baulenas, Barcelona, Editorial Barcino, 2018, 3 vols. (vol. 1, 141 p.; vol. 2, 215 p.; vol. 3, 179 p.).

La col·lecció Tast de Clàssics de l'Editorial Barcino acaba de publicar una versió del *Curial i Güelfa* a càrrec de Lluís-Anton Baulenas. Presentada en tres volums dins d'un estoig —com l'edició publicada a Els Nostres Clàssics l'any 1933 per Ramon Aramon— vol apropar al gran públic aquesta obra anònima en un format molt accessible. Es tracta, doncs, d'una edició que va més enllà de la voluntat divulgativa en l'àmbit escolar i convida a la lectura de l'obra a través d'una llengua actual i rigorosa, atractiva per al lector del segle XXI. Baulenas, en una breu introducció al primer volum, explica el seu propòsit, d'acord amb la voluntat de la col·lecció. Amb un relat persuasiu, com si es tractés del recurs de la falsa traducció, explica la història de l'aparició del manuscrit i les posteriors polèmiques sobre la seva autenticitat i autoria. També comenta les edicions i els estudis que han permès datar el manuscrit i construeix un estat de la qüestió sobre les diverses hipòtesis d'autoria. Després de resumir l'estructura dels tres llibres, destaca les principals característiques del *Curial i Güelfa* per ajudar al lector neòfit a contextualitzar la lectura. Esmenta l'erudició que l'autor exhibeix en els episodis allegòrics i les ficcions poètiques, i, en parlar de la figura de l'heroi protagonista, no pot defugir la comparació recurrent amb el *Tirant* de què la crítica s'ha servit sempre. En aquest sentit, es mostra en la línia de considerar el *Tirant lo Blanc* una novel·la millor, amb algunes reserves, atès que són obres prou diferents per establir una comparació rigorosa: les intencionalitats dels autors no tenen res a veure —el *Curial* només vol explicar una història d'amor, mentre que l'ambició de Martorell amb el *Tirant* se centra en la figura del cavaller i tot el que representa.

Malgrat que Baulenas presenta el text en una traducció amb la sintaxi, les expressions i els girs lingüístics propis del català contemporani, és fidel a l'original i per aquest motiu en comenta la llengua i l'estil, destacant l'ingent treball de construcció d'una llengua literària farcida de neologismes, arcaïsmes, castellanismes, italianismes i alguns occitanismes, tots ells emprats intencionadament per aconseguir la màxima expressivitat.

Baulenas, encara que és coneixedor de la revisió de l'edició crítica que la mateixa Editorial Barcino havia de publicar uns mesos més tard, tradueix sobre el text fixat per Ramon Aramon, tot i que ha tingut en compte l'edició de Lola Badia i Jaume Torró (Quaderns Crema, 2011) i la traducció al castellà de David Guixeras (Barcino, 2010). El resultat de tot plegat és un text molt assequible per a qualsevol tipus de lector que posa en valor la qualitat literària del *Curial i Güelfa*, en un format de butxaca que en facilita molt la lectura.

Gemma Clarissó

✎ PIÑOL-ALABART, Daniel, 2018: *Escriure a l'edat mitjana: poder, gestió i memòria*, Barcelona, Edicions de la Universitat de Barcelona, 104 p.

El text que ressenyem és una adaptació de la lliçó impartida el 16 d'octubre de 2015 a l'Aula Capella de la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona, en el marc de les XIV Jornades de Cultures Medievales organitzades per l'Institut de Recerca en Cultures Medievales (IRCVM). Consta de 42 pàgines en català i una traducció a l'anglès de 48 pàgines. Està repartida en tres parts: «Introducció», «Escriure al palau» i «Escriure a casa». A més inclou una «Bibliografia».

En la «Introducció», Daniel Piñol-Alabart explica per què ha triat per al títol el verb *escriure* en lloc del substantiu *escriptura*: «es fonamenta en l'evolució que ha experimentat la paleografia des que Jean Mabillon i Daniel Papenbroeck van començar a configurar-la com a ciència al darrer terç del segle XVII» (11). Primer analitzaven els documents medievals per veure si eren autèntics o falsos. Es fixaven en l'escriptura. Al segle XX, «els paleògrafs van començar a fer-se preguntes sobre els documents: com, quan i on s'ha escrit un document? [...] Ningú s'havia plantejat encara atendre l'acció, és a dir, el verb escriure. Per això [...] van afegir tres preguntes més: qui escriu un "producte escrit", per què i per a qui» (12). A partir d'aquí es va començar a parlar de productes escrits i de l'acció d'escriure: «Per això ens fixem en l'escriure i no en l'escriptura. I ho farem relacionant les pràctiques amb els conceptes de poder, gestió i memòria» (13).

Sota el subtítol «Escriure al palau», Daniel Piñol-Alabart fa un recorregut per l'àmbit del poder polític i de les lleis. Al palau s'hi executaven documents oficials i textos jurídics. Les institucions implicades en aquest tipus de documents eren la monarquia, el notariat, l'Església i el municipi.

A la Corona d'Aragó, des del darrer terç del segle XII, en el regnat d'Alfons el Cast, hi havia una escrivania ben formada. Aquesta es va desenvolupar amb Jaume I i l'aparició dels registres de Cancelleria. Els registres «són, per tant, una intervenció sobre el fet d'escriure, que en l'àmbit reial és molt complex» (15). Per exemple, el rei Alfons va ordenar la redacció del *Liber feudorum maior* a finals del segle XII, iniciant un arxiu al servei